

УДК 343.98:343.37:669

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2026-2-23>

Денис ЮР'ЄВ

старший викладач

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0002-7251-9114>

denys.yuriev@dduvs.edu.ua

Юлія ШЕНДРИК

старший викладач

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0001-7080-6171>

yuliia.shendryk@dduvs.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РОЗКРАДАННЯМ МАЙНА НА ПІДПРИЄМСТВАХ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ, УЧИНЕНИХ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ

У статті досліджено особливості процесуального порядку та тактики залучення спеціаліста під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із розкраданням майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами. Висвітлено типові напрями залучення спеціаліста під час проведення огляду місця події, виробничих приміщень, складів, службових кабінетів посадових осіб, а також під час огляду та аналізу первинної бухгалтерської, виробничо-технологічної й електронної документації. Акцентовано увагу на ролі спеціаліста у правильній інтерпретації слідової інформації, цифрових доказів і матеріальних слідів протиправної діяльності з урахуванням особливостей металургійного виробництва. Зроблено висновок, що належне та своєчасне залучення спеціаліста забезпечує повноту, усебічність та об'єктивність досудового розслідування.

Ключові слова: досудове розслідування, розкрадання майна, металургійна промисловість, службові особи, спеціаліст у кримінальному провадженні, спеціальні знання, огляд, доказування.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку металургійної промисловості України, яка є однією з базових галузей національної економіки та формує значну частку промислового виробництва й експортного потенціалу держави, супроводжується підвищеними криміногенними ризиками у сфері збереження майна підприємств. Особливої актуальності набувають кримінальні правопорушення, пов'язані з розкраданням матеріальних ресурсів, сировини та готової продукції, що вчиняються службовими особами із використанням

© Д. Юр'єв, 2026

© Ю. Шендрік, 2026

службового становища. Такі діяння відзначаються латентністю, складною організаційною структурою, багаторівневістю механізмів протиправної діяльності та застосуванням способів маскування, що ускладнює їх своєчасне виявлення та документування.

Специфіка металургійного виробництва: масштабність технологічних процесів, безперервність виробничого циклу, складність обліку товарно-матеріальних цінностей, наявність автоматизованих систем управління та електронного документообігу зумовлює необхідність використання спеціальних знань під час здійснення досудового розслідування. У таких умовах ефективність збирання, фіксації, дослідження та оцінки доказової інформації безпосередньо залежить від належного та своєчасного залучення спеціаліста, здатного забезпечити професійну інтерпретацію технічних, економічних і виробничо-технологічних аспектів діяльності підприємства.

Водночас аналіз правозастосовної практики свідчить про наявність проблем у визначенні оптимальних форм і меж участі спеціаліста у слідчих (розшукових) діях, недостатню адаптацію криміналістичних рекомендацій до галузевої специфіки металургійних підприємств, а також потребу в удосконаленні організаційно-тактичних засад використання спеціальних знань у цій категорії кримінальних проваджень. З огляду на зазначене, дослідження особливостей залучення спеціаліста під час досудового розслідування розкравдань майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, є актуальним науковим і практичним завданням.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, розслідування службових та економічних кримінальних правопорушень, а також тактики проведення слідчих (розшукових) дій розглядалися у працях таких науковців, як В. В. Тіщенко, О. О. Подобний, О. А. Семенюк, А. Ф. Волобуєв, С. С. Кулик, Н. В. Копча. Однак питання залучення спеціаліста саме під час досудового розслідування розкравдання майна на підприємствах металургійної промисловості, учиненого службовими особами, з урахуванням галузевої специфіки потребує подальшого комплексного дослідження.

Метою дослідження є комплексний науково-практичний аналіз особливостей залучення спеціаліста під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із розкравданням майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, а також визначення процесуальних, тактичних і організаційних засад ефективного використання спеціальних знань із метою забезпечення повного, усебічного й об'єктивного дослідження обставин кримінального правопорушення та формування належної доказової бази.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) України, спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань та навичок.

Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду, а також для надання висновків у випадках, передбачених п. 7 ч. 4 ст. 71 КПК України. Сторони кримінального провадження мають право під час судового розгляду заявляти клопотання про залучення спеціаліста або використання його пояснень і допомоги [1].

У кримінальних провадженнях щодо правопорушень, пов'язаних із розкравданням майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, залучення спеціаліста набуває особливої актуальності, оскільки такі діяння, як правило, характеризуються складною технологічною структурою виробництва, специфікою обліку

сировини та готової продукції, наявністю багаторівневих господарських операцій і використанням спеціалізованого обладнання. У цих умовах ефективно виявлення, фіксація та оцінка доказової інформації потребують спеціальних знань у галузі металургії, економіки, бухгалтерського обліку та технічного контролю виробничих процесів.

Окрім того, участь спеціаліста сприяє правильній інтерпретації технічної документації, установленню механізму протиправного заволодіння майном, визначенню способу втручання у виробничі чи облікові процеси, а також забезпечує належну підготовку матеріалів для подальшого проведення судових експертиз. Таким чином, процесуальне залучення спеціаліста виступає важливим елементом доказування, що підвищує якість, повноту та об'єктивність дослідження обставин кримінального правопорушення у зазначеній категорії проваджень.

Як уже нами зазначалося, металургійна промисловість є однією з ключових галузей економіки України, що забезпечує значний внесок у валовий внутрішній продукт та зайнятість населення. Водночас підприємства цієї галузі часто стають об'єктами протиправних посягань, зокрема розкрадань, що вчиняються службовими особами. Ця проблема набуває особливої гостроти в умовах воєнного стану та економічної нестабільності, коли збитки від розкрадань можуть мати критичне значення для функціонування підприємств та галузі у цілому. Розкрадання на металургійних підприємствах можуть охоплювати широкий спектр зловживань – від банальної крадіжки металу до складних фінансових махінацій із використанням службового становища. Учасниками таких кримінальних правопорушень можуть бути як окремі працівники, так і цілі групи, що діють за попередньою змовою осіб [2, с. 317].

Ми притримуємося думки, що досудове розслідування розкрадань майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, характеризується підвищеною складністю та потребує залучення спеціаліста з урахуванням галузевої специфіки виробництва. Масштабність виробничих потужностей, багатоступеневість технологічних циклів, складність обліку сировини, напівфабрикатів і готової продукції зумовлюють необхідність використання спеціальних знань у сфері металургії, економіки, бухгалтерського обліку та технології виробництва.

Такі кримінальні правопорушення зазвичай мають латентний характер і складну організаційну структуру, що зумовлює потребу у кваліфікованій допомозі спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій. Зокрема, спеціаліст може бути залучений для аналізу первинної бухгалтерської документації, технічних журналів, виробничих звітів, а також для встановлення відповідності фактичних залишків сировини та продукції даним обліку.

Однією з ключових проблем під час розслідування є неналежне документування господарських операцій або навмисне спотворення облікових даних. Причини цього можуть полягати як в умисному приховуванні незаконної діяльності службовими особами, так і в недбалості чи порушенні внутрішніх процедур контролю. У таких умовах саме спеціаліст сприяє виявленню ознак фальсифікації документів, установленню механізму утворення нестач, визначенню способів маскування розкрадань та обсягу заподіяної шкоди. Залучення спеціаліста також є доцільним під час проведення огляду виробничих приміщень, складів, технологічного обладнання, оскільки без відповідних спеціальних знань слідчому складно об'єктивно оцінити виробничі процеси, норми витрат сировини та реальні можливості утворення надлишків або нестач. Використання спеціальних знань дає змогу встановити, яке саме майно було предметом посягання, у яких кількісних та якісних показниках воно обліковувалося, яким способом було вилучене з виробничого процесу та колом яких службових осіб охоплювалися відповідні протиправні дії. Це створює додаткові виклики для правоохоронних органів, адже для складання обвинувального висновку необхідно чітко визначити, що саме було вкрадено, у яких обсягах та ким [3, с. 142].

Варто відзначити, що у кримінальних провадженнях щодо розкрадання майна на підприємствах металургійної промисловості, учиненого службовими особами шляхом зловживання службовим становищем, специфіка предмета посягання та складність виробничо-господарських процесів зумовлюють активне застосування різних видів огляду із залученням спеціаліста. Найбільш поширеним є огляд документів, у тому числі електронних даних (62,9% і 95,0%), що пояснюється необхідністю аналізу бухгалтерської, складської, виробничо-технологічної та управлінської документації, виявлення ознак її фальсифікації або спотворення. Значне місце посідає огляд місцевості чи конкретних виробничих ділянок (50,8% і 26,0%), зокрема фактично виконаних робіт або зон зберігання металопродукції, що потребує участі спеціаліста для оцінки відповідності фактичних показників задекларованим у звітності. Огляд місця події (30,2% і 9,1%), речей (20,7% і 30,3%), а також приміщень юридичних осіб різної форми власності (14,6% і 21,8%) також має велике значення, оскільки дає змогу встановити механізм незаконного вилучення металу, сировини чи обладнання, способи приховування нестач та коло причетних осіб, що вимагає використання спеціальних знань у галузі металургії, економіки та виробничого обліку [4, с. 95].

Ми погоджуємося з ученими про те, що в процесі розслідування зазначених кримінальних правопорушень участь спеціаліста є обов'язковою під час проведення кожного виду огляду, оскільки саме характер слідової інформації зумовлює необхідність використання спеціальних знань у сфері бухгалтерського обліку, економіки, інформаційних технологій та технології металургійного виробництва. Види огляду визначаються специфікою об'єктів і механізмом учинення протиправних дій, а найбільш типовими слідами у таких провадженнях є сліди-документи (92,2%), що охоплюють бухгалтерську, складську, виробничу та управлінську документацію; цифрові сліди (електронні докази) (35,3%), пов'язані з використанням автоматизованих систем обліку та електронного документообігу; сліди протиправної діяльності, відображені в предметах (12,9%) і речовинах (3,4%), зокрема у вигляді нестач металопродукції, сировини чи комплектуючих; а також сліди трасологічного походження (2,6%), які мають допоміжне значення, проте можуть підтверджувати спосіб доступу до матеріальних цінностей. Саме залучення спеціаліста забезпечує належне виявлення, фіксацію, аналіз та інтерпретацію зазначених слідів з урахуванням галузевої специфіки металургійного виробництва [4, с. 96].

З огляду на наведене, необхідно підкреслити, що обсяг та характер слідової інформації у зазначеній категорії кримінальних проваджень безпосередньо впливають на визначення доцільності та пріоритетності проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Хоча огляд місця події не є обов'язковою слідчою (розшуковою) дією для кожного кримінального провадження щодо розкрадання майна. Водночас у справах про заволодіння матеріальними ресурсами підприємств металургійної галузі службовими особами його проведення набуває особливого значення, зокрема за участю спеціаліста відповідного профілю (інженера-технолога, фахівця з виробничих процесів, бухгалтера, спеціаліста з обліку металопродукції тощо).

Залучення спеціаліста під час огляду місця події дає змогу перевірити версії про можливе інсценування крадіжки, пожежі, аварії або технологічного збою, що могли бути використані для приховування привласнення, розтрата чи заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. З огляду на складність виробничих циклів у металургійній промисловості, спеціальні знання є необхідними для встановлення реального характеру події, аналізу технічної документації, оцінки стану обладнання, обсягів сировини та готової продукції, а також відповідності фактичних показників обліковим даним.

Як зазначає А. Ф. Волобуєв, об'єктами огляду у справах про розкрадання зазвичай виступають [5, с. 124]:

1. виробничі приміщення;
2. місця зберігання матеріальних цінностей, які стали предметом посягання;
3. ділянки виконання робіт, у процесі яких було вчинено кримінальне правопорушення.

У контексті діяльності підприємств металургійної промисловості до таких об'єктів доцільно відносити також склади металобрухту, цехи первинної та вторинної переробки сировини, плавильні агрегати, транспортні вузли внутрішньозаводської логістики, а також службові кабінети посадових осіб, відповідальних за матеріально-технічне забезпечення та облік продукції.

Таким чином, можна стверджувати, що особливістю залучення спеціаліста у зазначеній категорії кримінальних проваджень є необхідність використання спеціальних технічних, економічних та виробничо-технологічних знань для правильної інтерпретації слідової інформації, викриття інсценувань та забезпечення належної доказової бази щодо розкращання майна службовими особами підприємств металургійної галузі.

Необхідно також наголосити на тому, що під час розслідування розкращань на підприємствах металургійної галузі об'єктами огляду виступають не лише виробничі цехи та місця зберігання матеріальних цінностей, а й службові кабінети посадових осіб. Саме в таких приміщеннях нерідко виявляються докази службових підроблень, фальсифікації первинної бухгалтерської документації, подвійного обліку чи інших дій, спрямованих на приховування привласнення або розтрати майна. Особливу увагу приділяють робочим місцям бухгалтерів, економістів, юрисконсультів, матеріально відповідальних осіб та інших працівників, діяльність яких пов'язана з документальним супроводом виробничих і фінансово-господарських операцій.

У виробничих приміщеннях металургійних підприємств під час огляду за участю спеціаліста можуть бути виявлені технічні засоби чи обладнання, що не відображені в офіційній документації та використовуються для виготовлення необлікованої продукції; пристрої або технологічні рішення, спрямовані на нелегальну економію сировини; ознаки втручання у виробничий процес із метою штучного створення надлишків металопродукції чи її прихованого відчуження. В умовах складного технологічного циклу металургійного виробництва встановлення таких обставин є неможливим без залучення спеціаліста відповідного профілю (інженера-технолога, механіка, енергетика тощо), який здатний надати кваліфіковану оцінку стану обладнання та відповідності фактичних виробничих показників нормативним і обліковим даним.

Окрім того, у кримінальних провадженнях щодо привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем істотне значення мають огляд та аналіз документів. Таку процесуальну дію доцільно проводити за участю спеціалістів у сфері бухгалтерського обліку, економіки та виробничих технологій. Їхні спеціальні знання дають змогу виявити невідповідності між фактичними обсягами виробництва й даними фінансової звітності, установити механізми штучного заниження або завищення показників, а також ідентифікувати способи документального прикриття незаконного вибуття майна [6, с. 335]. Залучені до проведення процесуальних дій спеціалісти (бухгалтер, економіст, аудитор, інженер-технолог) можуть надати слідчому обґрунтовані рекомендації щодо найбільш ефективних прийомів перевірки та аналізу фінансово-господарських документів, роз'яснити специфіку виробничого та складського обліку на підприємствах металургійної промисловості, а також визначити коло документів, які підлягають вилученню чи додатковому витребуванню. Їх участь сприяє формуванню цілісного уявлення про механізм можливого заволодіння металопродукцією, сировиною чи іншими матеріальними ресурсами.

Під час огляду та попереднього дослідження документації особлива увага приділяється змісту документів, наявності обов'язкових реквізитів, відповідності форм установленим вимогам, а також характерним ознакам службового підроблення. З урахуванням

того, що об'єктом посягання у зазначеній категорії проваджень здебільшого виступають товарно-матеріальні цінності (метал, сплави, брут, комплектуючі тощо), спеціаліст допомагає перевірити правильність арифметичних розрахунків, відповідність зазначених обсягів виробництва, відвантаження й залишків даним складського та бухгалтерського обліку.

Внесення службовою особою завідомо неправдивих відомостей до документів або їх підробка, як правило, зумовлюють виникнення суперечностей:

- в одному документі (невідповідність між текстовими та цифровими показниками);
- між кількома примірниками одного документа;
- між різними взаємопов'язаними документами (накладними, актами, журналами обліку);
- між документальними даними та фактичним станом виробничих чи складських залишків.

Досліджуючи облікову документацію підприємства металургійної галузі, слідчий за участю спеціаліста має оцінювати повноту її заповнення, оскільки відсутність окремих обов'язкових реквізитів також може свідчити про фальсифікацію або створення передумов для зловживань. Так, у разі реалізації готової металопродукції чи відпуску сировини для виробничих потреб у документах може бути не зазначено кількість відчужуваних цінностей або їхню вартість. Подібні недоліки створюють можливості для неоприбуткування частини продукції, штучного заниження чи завищення її ціни, прихованого відчуження або подальшої легалізації незаконно отриманих матеріальних ресурсів [7, с. 132].

Відсутність у первинному документі такого обов'язкового реквізиту, як дата здійснення господарської операції, створює умови для викривлення хронології подій, ускладнює установлення реального часу відпуску металопродукції чи сировини, а в окремих випадках відкриває можливість повторного використання документа з метою приховання незаконного вибуття матеріальних цінностей. В умовах металургійного виробництва, де рух товарно-матеріальних цінностей є безперервним і багатоступеневим, такі порушення можуть суттєво впливати на достовірність облікових даних.

З огляду на це, доцільним є вилучення не лише оригіналів документів, а й усіх наявних їхніх копій. Це дає можливість провести порівняльний аналіз змісту, виявити розбіжності між примірниками, установити факти внесення змін після їх підписання, а також зафіксувати можливі ознаки службового підроблення чи технічного втручання. Спеціаліст у сфері бухгалтерського обліку або економіки може надати допомогу у визначенні пріоритетності вилучення певних документів та встановленні логічних і арифметичних зв'язків між ними.

Для забезпечення належної якості огляду документів спеціаліст повинен попередньо отримати загальні відомості про підприємство металургійної галузі, на якому проводяться слідчі (розшукові) дії. Ідеться про організаційну структуру суб'єкта господарювання, специфіку виробничого циклу, систему бухгалтерського та складського обліку, порядок документообігу, наявність автоматизованих облікових систем, а також розподіл повноважень між службовими особами. Така підготовка дає змогу спеціалісту більш точно ідентифікувати потенційно ризикові ділянки документообігу та ефективно сприяти виявленню механізму розкрадання майна [8, с. 97–98].

Ефективність участі спеціаліста у проведенні огляду документів безпосередньо залежить від повноти інформації, яку слідчий надає йому на підготовчому етапі. Зокрема, спеціаліст повинен бути поінформований про галузеву належність підприємства (особливості металургійного виробництва, характер продукції, специфіку обігу сировини та напівфабрикатів), форму власності суб'єкта господарювання, організаційну структуру та систему управління, а також про форму бухгалтерського обліку, що застосовується (журнально-ордерна, автоматизована, із використанням спеціалізованих програмних комплексів тощо).

Такі відомості дають спеціалісту змогу адекватно оцінити порядок формування первинної документації, рух товарно-матеріальних цінностей і механізми внутрішнього

контролю, що є особливо важливим у справах про привласнення, розтрату чи інше заволодіння майном службовими особами.

На етапі підготовки до огляду документів доцільно також визначити коло посадових осіб підприємства, до компетенції яких належить оформлення відповідних документів, ведення первинного, податкового та бухгалтерського обліку, складання звітності та контроль за рухом матеріальних ресурсів. У разі потреби такі особи можуть бути залучені до участі у слідчих (розшукових) діях для надання пояснень щодо порядку складання документів, особливостей документообігу, алгоритмів відображення господарських операцій у системі обліку [8, с. 97–98].

Отже, належна інформаційна підготовка спеціаліста та чітке визначення функціональних обов'язків службових осіб підприємства створюють передумови для повного, усебічного й об'єктивного дослідження документальних джерел доказів у кримінальних провадженнях цієї категорії

Висновки. Досудове розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із розкраданням майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, характеризується підвищеним рівнем складності, зумовленим специфікою виробничо-технологічних процесів, багаторівневістю господарських операцій, значними обсягами товарно-матеріальних цінностей та використанням автоматизованих систем обліку. У таких умовах ефективне доказування обставин кримінального правопорушення є неможливим без системного та процесуально вивіреного залучення спеціаліста відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України.

Участь спеціаліста у кримінальних провадженнях цієї категорії має не допоміжний, а фактично комплексуючий характер, оскільки забезпечує належне виявлення, фіксацію, аналіз та інтерпретацію слідової інформації з урахуванням галузевої специфіки металургійного виробництва. Найбільш типовими джерелами доказів виступають сліди-документи та електронні (цифрові) дані, що відображають рух сировини, напівфабрикатів і готової продукції, а також фінансово-господарські операції підприємства. Саме спеціаліст здатний установити внутрішні логічні та арифметичні суперечності в документації, ознаки службового підроблення, механізми штучного створення нестач або надлишків продукції та способи документального прикриття незаконного вибуття майна.

Особливої ваги набуває залучення спеціаліста під час проведення огляду місця події, виробничих приміщень, складів, службових кабінетів, а також під час огляду документів і електронних носіїв інформації. Участь фахівців відповідного профілю (інженера-технолога, бухгалтера, економіста, аудитора, спеціаліста з інформаційних технологій) дає змогу об'єктивно оцінити відповідність фактичних виробничих показників нормативним і обліковим даним, викрити інсценування аварій, технологічних збоїв чи інших подій, використаних для маскування розкрадань.

Ефективність діяльності спеціаліста безпосередньо залежить від належної підготовки до проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема від надання йому повної інформації про організаційну структуру підприємства, систему документообігу, форму бухгалтерського обліку, особливості виробничого циклу та розподіл повноважень між службовими особами. Такий підхід створює передумови для всебічного, повного й неупередженого дослідження доказів.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що залучення спеціаліста під час досудового розслідування розкрадань майна на підприємствах металургійної промисловості, учинених службовими особами, є об'єктивно необхідним інструментом забезпечення належної доказової бази. Перспективними напрямками вдосконалення практики є: розширення використання спеціальних знань у сфері цифрового аналізу облікових систем, удосконалення міжвідомчої взаємодії, а також підвищення рівня професійної підготовки слідчих і спеціалістів з урахуванням галузевої специфіки металургійного виробництва.

Список використаних джерел

1. Копча Н. В. Використання спеціальних знань під час розслідування службового підроблення: теорія та практика : монографія. Одеса : Юридика, 2023. 244 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Кулик С. С. Розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2015. 154 с.
4. Протидія економічній злочинності : монографія / П. І. Орлов та ін. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. 568 с.
5. Семенюк О. А. Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем : дис. ... д-ра філос. : 081. Київ, 2024. 253 с.
6. Семенюк О. А. Залучення спеціаліста до проведення огляду під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. *Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 29.10.2021. Харків : ХНУВС, 2021. С. 333–336.
7. Тищенко В. В., Подобний О. О. Криміналістика : навчально-методичний посібник. Одеса : Юридика, 2022. 236 с.
8. Юр'єв Д. С. Характеристика розкрадань, що вчиняються службовими особами на підприємствах металургійної промисловості. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 21.03.2025 : у 2-х ч. Дніпро : ДДУВС, 2025. Ч. II. С. 317–318.

References

1. Kopcha, N. V. (2023) *Vykorystannya spetsial'nykh znan' pid chas rozsliduvannya sluzhbovoho pidroblennya: teoriya ta praktyka* [Using special knowledge during the investigation of forgery in office] : monohraf. Odessa : Yurydyka., 244 p. [in Ukr.].
2. Kryminalnyy protsesualnyy kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 [Criminal Procedure Code of Ukraine of 13.04.2012]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukr.].
3. Kulyk, S. S. (2015) *Rozsliduvannya pryvlasnennya, roztraty mayna abo zavolodinnya nym shlyakhom zlovzhyvannya sluzhbovym stanovyschem* [Investigation of embezzlement, embezzlement of property or its seizure by abuse of office] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 154 p. [in Ukr.].
4. Protydiya ekonomichnyy zlochynnosti [Counteraction to economic crime] : monohraf. / P. I. Orlov, A. F. Volobuyev, I. M. Osyka ta in. Kharkiv : Nats. un-t vnutr. sprav, 2004. 568 p. [in Ukr.].
5. Semenyuk, O. A. (2024) *Vykorystannya spetsial'nykh znan' pid chas rozsliduvannya pryvlasnennya, roztraty mayna abo zavolodinnya nym shlyakhom zlovzhyvannya sluzhbovym stanovyschem* [Using special knowledge during the investigation of embezzlement, embezzlement of property or its appropriation by abuse of office] : dys. ... d-ra filos. : 081 Pravo / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 253 p. [in Ukr.].
6. Semenyuk, O. A. (2021) *Zaluchennya spetsialista do provedennya ohlyadu pid chas rozsliduvannya pryvlasnennya, roztraty mayna abo zavolodinnya nym shlyakhom zlovzhyvannya sluzhbovym stanovyschem* [Involving a specialist in conducting an inspection during the investigation of embezzlement, embezzlement of property or its appropriation by abuse of office]. *Aktualni problemy kryminalnoho protsesu ta kryminalistyky* : tezy dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 29.10.2021). Kharkiv : KhNUVS, pp. 333–336. [in Ukr.].
7. Tishchenko, V. V., Podobnyy, O. O. (2022) *Kryminalistyka* [Forensic science] : navch.-metod. posib. Odessa : Yurydyka, 236 p. [in Ukr.].
8. Yuryev, D. S. (2025) *Kharakterystyka rozkradan, shcho vchynayutsya sluzhbovymy osobamy na pidpryyemstvakh metalurhiynoyi promyslovosti* [Characteristics of thefts committed by officials at enterprises of the metallurgical industry]. *Mizhnarodna ta natsionalna bezpeka: teoretychni i prykladni aspekty* : materialy IX Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Dnipro, 21.03.2025). U 2-kh ch. Dnipro : DDUVS, part II, pp. 317–318. [in Ukr.].

ABSTRACT

Denis Yuryev, Yuliia Shendryk. Specific features of involving a specialist in the pre-trial investigation of offenses related to the misappropriation of property at metallurgical industry enterprises committed by officials

The article examines the specific features of the procedural framework and tactical approaches to involving a specialist in the pre-trial investigation of criminal offenses related to the misappropriation of property at metallurgical industry enterprises committed by officials. The regulatory provisions of criminal procedural legislation concerning the procedural status of the specialist, his or her functions, and forms of participation in investigative (search) actions are analyzed. It is substantiated that the sectoral specificity of metallurgical production, the complexity of technological cycles, the multi-level nature of business operations, and the peculiarities of accounting and warehouse record-keeping objectively necessitate the use of special knowledge in the fields of metallurgy, economics, accounting, information technology, and technical control.

The article highlights the typical areas of specialist involvement during the inspection of the crime scene, production facilities, warehouses, and official offices of responsible persons, as well as during the examination and analysis of primary accounting, production-technological, and electronic documentation. The significance of special knowledge for detecting signs of official forgery, document falsification, distortion of accounting data, establishing the mechanism of shortages, and identifying methods of concealing misappropriation is revealed. Particular attention is paid to the role of the specialist in the proper interpretation of trace evidence, digital evidence, and material traces of criminal activity, taking into account the specific characteristics of metallurgical production.

It is concluded that the proper and timely involvement of a specialist contributes to improving the quality of proof, ensures the completeness, comprehensiveness, and objectivity of the pre-trial investigation, and creates the necessary preconditions for forming an adequate evidentiary basis in criminal proceedings of this category.

Key words: *pre-trial investigation, misappropriation of property, metallurgical industry, officials, specialist in criminal proceedings, special knowledge, inspection, proof.*

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

*Дата першого надходження статті до видання: 02.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.06.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.08.2026*